

БЎЛГУСИ ПЕДАГОГЛАРДА МЕДИА КОМПЕТЕНТЛИК ВА АХБОРОТ МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК АСОСЛАРИ

Хайтбоева Мехринисо Низомаддин қизи

Тошкент ахборот технологиялари университети Урганч филиали

Телекоммуникация инжинеринги кафедраси стажор-ўқитувчиси

Аннотация. Мазкур мақолада бўлғуси педагогларда медиа компетентлик ва ахборот маданиятини шакллантириш, бўлажак ўқитувчилар касбий-педагогик компетентлиги мазмуни ҳамда уларнинг моҳияти изоҳлаб ўтилган. Кундалик ҳаётда муваффақиятларга эришиш учун ахборотни излаб топиши, таҳлил қилиши, кундалик ҳаётда учрайдиган муаммоларни ҳал этишда фойдалана олиш кўникмаларини шакллантиришда ўқитувчи медиакомпетентлиги масалалари тўғрисида атрофлича сўз юритилган. Медиа компетентлик ва ахборот маданияти бўйича таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган, хулосалар тақдим қилинган.

Калит сўзлар: бўлажак ўқитувчилар, амалий фаолият, касбий компетентлик, мотивацион ҳаракатлар, педагогика, психология, компетенция, касб, инновация, ахборотни излаб топиш.

Ўқитишнинг замонавий усул ва воситаларини амалиётга жорий этиш бугуннинг долзарб вазифаларидан ҳисобланади. Шиддат билан ўзгариб бораётган дунёда глобаллашув жараёнларининг ижобий томонлари билан бирга, унинг салбий оқибатлари ҳам ҳаётимизга кириб келмоқда. Бундай хатарлардан ҳаётимизни асраш, маънавий бўшлиққа йўл қўймастик учун, аввало, эзгу инсоний ғоялар ва юксак маҳорат билан яратилган асарлар орқали, бугунги кунда жаҳон майдонида юз бераётган кескин ақл-заковат ва истеъдод мусобақасида беллашувга қодир бўладиган ёшларни тарбиялашни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқдаки, бунинг учун таълим муассасаларида дарс бериб, фаолият юритиб келаётган ўқитувчига замон билан ҳамнафас бўлиш, талаб даражасида меҳнат қилиш, ўқувчи-ёшларга таълим-тарбия беришдек вазифа, катта масъулият юкланади.

Мамлакатимизнинг таълим тизимида олиб борилаётган кенг қамровли ислоҳотлар илғор хорижий таълим тажрибасини ўрганиш, таҳлил этиш ҳамда таълим муассасалари шароитига мослаштиришнинг ижтимоий педагогик ва дидактик хусусиятларини ишлаб чиқишни тақозо этади. Бугунги кунда янги ахборот коммуникация технологияларини қўллаб бошланғич фанларини ўқитиш, шу билан бирга, таълим олувчиларни уларнинг мураккаб оламига

олиб кириш ва ахборот маданиятини шакллантиришга қобилиятли ўқитувчиларни тайёрлаш долзарб масалалардан ҳисобланади.

Илмий манбаларда компетентликнинг қуйидаги таърифини учратиш мумкин: компетентлик – шахснинг муайян таълим йўналиши ёки мутахассислиги бўйича олган, билим, малака ва кўникмалари ҳамда шаклланган шахсий ҳислатларини меҳнат фаолиятида муваффақиятли қўллаш олиш қобилиятидир.

Ўқитувчиларнинг ахборот коммуникацион компетенцияларининг таълимдаги роли В.Ф.Бурмакина, М.А.Зайцева, М.Б.Лебедева, О.Б.Лобанов ва бошқа кўплаб тадқиқотчиларнинг асарларида ўз ифодасини топган. М.Б.Лебедева ва О.Н.Шилова “ахборот коммуникацион компетенция шахснинг ахборот, коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда таълим, кундалик касбий вазифаларни ҳал қилиш қобилияти” сифатида белгилайди.

Е.В.Мельник “ахборот ва алоқа компетенцияси” тушунчасини “мустақил равишда излаш, керакли маълумотларни танлаш, таҳлил қилиш, ташкиллаштириш, тақдим этиш, узатишнинг кенг қамровли қобилияти”¹ деб изоҳлайди.

Таълимни ахборотлаштириш, авваламбор, уч асос, яъни техник тузилмалар, дастурий таъминот ва ўқув-услубий таъминотдан иборат ахборот-коммуникацион таълим муҳитидаги дидактик жараённинг ўқув таъминотини ишлаб чиқишни назарда тутди. Айнан улар компьютерли ўқитиш технологияси жараёнини аниқлайди ва белгилайди.

Ахборот жамиятининг ривожланиш динамикаси аниқ дастурий воситаларни ўрганишни эмас, балки бошланғич синф ўқитувчилари томонидан ахбороткоммуникация технологияларининг ривожланиш истиқболлари ва имкониятлари, уларни қўллашнинг психологик-дидактик асосларини ўзлаштиришни талаб этади. Таълим жараёнида ўқитувчидан билим даражаси ва фаолият даражасини уйғунликда акс эттиришни талаб этади.

Юқоридагиларни хулоса қилсак, узлуксиз таълим тизимида бўлғуси ўқитувчиларининг ахборот коммуникацион компетенциясини ривожлантириш бу бўлғуси ўқитувчига педагогик фаолиятни АКТга бой муҳитда самарали амалга ошириш имконини берадиган жараёндир.

Адабиётлар рўйхати

1. Елдашева Г., Каримова Г. Таълим-тарбия технологиялари ва жаҳон тажрибаси // Ўқув-услубий мажмуа. – Тошкент: ТДПУ, 2018.

2. Мельник Е.В. Содержание коммуникативной компетентности педагога // Психология и школа: науч.- практ. журнал. 2004. - №4.
3. Лебедева М.Б., Шилова О.Н. Что такое ИКТ- компетентность студента педагогического университета и как ее формировать?// Информатика и образование. - 2004. - №3. с. 95-101.
4. Большакова З.М., Тулькибаева Н.Н. Компетенции и компетентность // Вестник ЮУрГУ. - 2009. с.16-19.
5. Хеннер Е.К.: Формирование ИКТ компетентности учащихся и преподавателей в системе непрерывного образования. - М.: БИНОМ. Лаб. Знаний.- 2008. с.188.
6. Шамшурина А.А. Модель формирования информационно-коммуникационной компетентности будущего учителя // Известия РГПУ имени А.И.Герцена .- СПб. -2009. - №112. - с. 216.